ורב ענן יברייתא לא שמיע ליה ואי 🌣

מדשמואל ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין

דילמא אינה מכורה ומעות מתנה נינהו מידי

דהוה אמקדש את אחותו דאיתמר ייהמקדש

את אחותו רב אמר מעות חוזרין ושמואל

אמר אמעות מתנה שאמר ליה אביי לרב יוסף

קלב א מיי׳ פ״ו מהלי

טוש"ע אה"ע סימן נ סעיף

:3 6 קלג ב מיי פ״ח מהלי עבדים הלכה ו:

עברים הנכה ו: קלד ג מיי' פ"י מהל'

י סמג לאוין מז מט:

קלה ד מיי פ״ח מהל׳

סמג עשין פז טור שו"ע

י"ד סימן רסו סעיף פה: קלו ה מיי' פ"ח מהל'

סמג עשין קסב טור ש״ע י״ד סימן רנב סעיף ד: קלז ו מיי׳ שם טוש״ע

עבדים הלכה [י] יא

מתנות עניים הל' יב

מה.

ושבת ינו: וש"נו. בבא מליעא טו: ערכין קדושין מו:, ג) וערכין ל. קרושין נו: ע"ש היטב], ד) [ע" תום' כתובות קי: קווטין מו. עש השפטן. ד) [עי' מוס' כמובות קי: ד"ה ה"ג], ה) ס"א אלהיו איתא בילקוטן, ו יבמות לג: קדושין סג., ז) ס"א ל"ג, ה) [הטעם דנקרא אביי נחמני עי' ברש"י לעיל לד: ד"ה והלכתא], ע) [כתובות נב: ע"שן, י) ומוספתא פ"גו. קל. סנהדרין לה.], יב) וועי תוס׳ לקמן נח. ד״ה כל ממון],

מוסף רש"י

ורב ענן. דהוה מספקה ליה בהי הדרי ונהי לה הדרי, ברייתא לא שמיע ליה. הך ברייתא דלריך גט שחרור לא הוה שמיעא ליה, ואי מדשמואל. ומהא דאמר שמואל אינה מכורה, לא הוה מצי ומהם ... מכורה, לא הוה ... למשמע מידי, דממאי דאינה מכורה ומעות דאינה מכורה ומעות לוקח למוכר מתנה הן ביד מוכר, ואיכא בין לרב לשמואל הך דפרישית לעיל (ערכין ל.). רב אמר מעות חוזרין. הקדושין מוזרין לו (ב"מ מו:) דאדס יודע שאין קדושין מופסין באחותו וגמר ונתן לשם פקדון, ולשמואל גמר ונתן לשם מתנה (ערכין ל.). מאי חזית דקנסינן בחולה לארץ דאמרינן לא הדרי זביני ויולא עבד לחירות ומפסיד לוקח, נקנסיה למוכר. שיהו מעות חוזרין ויוניאו מוכר לחירות (שם). לאו עכברא גנב אלא חורא גנב. עכבר הגונב ומניח גבב. עכבר הגונב ונוניתו בחור, אם לא היה לו חור להניח בו לא היה גונב, הלכך חורא קא גניב ליה, ה"נ אם לא היה מולא לוקח לא היה מוכרו (שם). חורא מנא ליה. החור מאין לו הגניבה (שם). היכא דאיכא איסורא. דהיינו לוקח שהעבד אללו (שם). לא תסגיר עבד אל אדוניו. אוהרה לנ״ד יסגירוהו לבעליו בלוקח עבד ע"מ לשחררו. ומוזסר שלא להשתעבד בו (יבמות צג:) דאי בשחררו וכא להשתעבד בו לא קרי ליה קרא עבד (קדושין סג.). דנחמני את. נראה בעיני דעל שם שרבה בר נחמני גידל אביי שוכם כו נחונה גיזר חביי בביתו ולמדו תורה שהיה יתום, השיאו את שם אביו נחמני. רבה מחם הוא רבה בר נחמני (לעיל לד:). אין פודין כו' מפני תיקון העולם. שלה ירגילו להעלות על דמיהן (כתובות

מוסף תוספות

א. [ד]מעות חוזרין. תוס' הרא"ש, ב. גבי המוכר שדהו בשנת היובל. תוס' נ"מ טו: ל"ה ונתן. ג. מכאן ואילך רצה

פודה רצה אינו פודה.

אלמא משום דוחקא דצבורא הוא. לשנ״ל, ד. בכרך גדול שברומי. לשנ״ל, ה. ולא אמר בת״ח שאין פודין אותו אלא בדמיו, דת"ח שמת אין לו תמורתו (ב"ר צ"א, י"א), והלכך פודין אותו עד י' בדמיו. לעכ"ל. ובת"ח לא חיישינן לטעמא דמיגרי בהו

לבא ויתנום בשלשלאות ובחרינים ורבי

שמעון לא חייש אלא אם כן יש שבויין

אחרים עמו שמא יקלפו השבאין לייסרן

ביסורין: בחשן קידרא בידייהו.

מגיסות הקדרה בידיהן כשהיא רותחת

והרואה סבור שאין האור שולטת בהן

שלדקניות הן: אחד מאלף מלאחי.

שהוא לדיק: אמר ליה. רב עיליש

ורב ענן. דלא ידע בהי מנייהו אמר ברייתא דלעיל לא הוה שמיע ליה דלפשוט מינה: ואי מדשמואל. וא"ת לפשוט מדשמואל דאמר אינה מכורה כל עיקר אלמא כיון דלאו מכר הוא מעות חוזרין: ממאי דאינה מכורה ומעות חוורין דילמא אינה מכורה. לענין דפרישים לטיל ומטוח מחנה: כב

> אמר מעות. של קידושין חוזרין דאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם פקדון: מאי חזים. במכירת העבד דקנסת ללוקח: חורת. חור הכותל שהעכבר נכנס לתוכו וניצול מפני רודפיו: חורא מנא ליה. הגניבה: היכא דאיכא איסורא. והנה העבד ביד הלוקח: אבתריה. להשיבו בחזקה: ה"ג מפקענא ליה מינך מדרבי חחי ברבי יחשיה: לח ישבו בחרלך. בשבעה חומות כתיב: אל אדוניו. אל תוליאוהו מביניכם להשיבו לטבודת כוכבית שלו: הכי גרסינן וקשיא ליה לרבי יאשיה: במוכר עבדו לחולה לחרץ. כאן הזהיר הכתוב לבית דין שאם מכרו לא יסגירנו ללוקח אלא יצא לחירות: הכי גרסינן קשית ליה לרבי חחי ברבי יחשיה: מעמך מיבעי ליה. אשר יתפרש מעמך מן ארץ ישראל להוליאו לחו"ל כמו אשר הליל אלהים מאבינו (בראשית לא): שברה מחו"ל לארץ. דהיינו חשר ינלל חליך לחרץ: ע"מ לשחררו. והזהיר הכתוב לבית דין שיכפוהו שלא להשתעבד בו: הרי עלמך קנוי לך מעכשיו. לכשאקחך וכי זבין ליה הו"ל משוחרר למפרע. ומהכא אמרי׳ ביבמות (דף לג:) דרבי כרבי מאיר סבירא ליה דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: לבי כוסאי. חו"ל היא ורב חסדא נמי בבבל הוה: שלח להו כן מעשה לכל אבידת אחיך: דמשמע להו קראי. פשטיה דקרא הכי משמע להו טפי והן אינן שומעין לדברי חכמים להכי לא שלח להו כרבי: דנחמני את. כלומר מכירין אנו בך שחסיד אתה ולא תשקר: בותבר' מפני חקנת שבויין. בגמ׳ מפרש לה: גבו׳ מפני דוחקה דליבורה הוא. אין לנו לדחוק הלבור ולהביאו לידי עניות בשביל חלו: או דילמא. דלא ימסרו עובדי כוכבים נפשייהו וליגרבו ולייתו טפי מפני שמוכרין אותן ביוקר. ונפקא מינה אם יש לו אב עשיר או קרוב שרולה לפדותו בדמים הרבה ולא יפילהו על הלבור: בתליסר אלפי דינרי. אלמא משום דוחקא דליבורא הוא: דליכא אלא חד. שבוי ת"ק חייש לתיקון העולם כולו שמא יקלפו על השבויים העתידים

ביך דהוה אמקדש אחותו. ולפי האמת א יש לחלק דלא שייך התם ב למימר אדם יודע כמו במקדש אחותו דהא רב קאמר דמכורה ויולאה: דלא ליגרבו ולייתו. ° והא דתניא בפ׳ נערה (כתובות נב.) נשבית והיו מבקשין ממנה עד עשרה בדמיה פעם ראשון

מאי חזית דקנסינן ללוקח נקנסיה למוכר א"ל לאו עכברא גנב אלא חורא

גנב א"ל אי לאו עכברא חורא מנא ליה ימסתברא היכא דאיכא איסורא

וקשיא ליה לר' יאשיה האי מעם אדוניו מעם יאביו מיבעי ליה אלא

אמר רבי יאשיה במוכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר וקשיא ליה לרבי

אחי ברבי יאשיה האי אשר ינצל אליך אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא

אמר רבי אחי בר' יאשיה יבעבד שברח מחו"ל לארץ הכתוב מדבר תניא

אידך ילא תסגיר עבד אל אדוניו רבי אומר בלוקח עבד ע"מ לשחררו

הכתוב מדבר חיכי דמי אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה הכי לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו רב חסדא ערק ליה עבדא לבי כותאי שלח להו הדרוה ניהלי שלחו ליה לא תקגיר עבד אל אדְוֹנִיו ״(שלח להו

וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך.

שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו) שלח להו ההוא בעבד

שברח מחו"ל לארץ וכדרבי אחי ברבי יאשיה • ומאי שנא דשלח להו

כבר׳ אחי בר׳ יאשיה משום דמשמע להו קראי אביי אירכם ליה חמרא בי כותאי שלח להו שדרוה לי שלחו ליה שלח סימנא שלח להו דחיוורא

כריסיה שלחו ליה אי לאו יידנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך

אמו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין נינהו: מתני' שהאין פודין את השבויין

יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם יואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם רשב"ג אומר ימפני תקנת השבויין: גָּב' איבעיא לְהוֹ האי

מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום ידלא לגרבו

ולייתו מפי ת"ש דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב אמר

אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין

מבריחין את השבויין "מפני תיקון העולם רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין:

מאי בינייהו איכא בינייהו דליכא אלא חד: בנתיה דרב נחמן בחשן קדרא

בידייהו קשיא ליה לרב עיליש כתיב יאדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל

אלה לא מצאתי הא איכא בנתיה דרב נחמן גרמא להו מילתא ואשתביין

ואישתבאי איהו נמי בהדייהו יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע

בלישנא דציפורי ° אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה

עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי

אמר אמר עיליש ברח ש"ל עיליש ברח אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש ברח אמר

שנמת ישראל כיונה מתילא ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל אחזי בנתיה שכנסת

דרב נחמן אי קיימן בהימנותייהו אהדרינהו אמר נשי כל מילי דאית להו סדרן

להדדי בבית הכסא שמעינהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו

לשבוייהו דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן קם ערק אתא

איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא וההוא גברא

אשכחוה וקטלוה כי הדרן ואתן אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים: בותני

"ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן

פודה ג שאני אשתו דהויא כגופו יותר מבתו דהכא ועל עלמו לא תיקנו שלא יתן כל אשר לו בעד נפשו ור' יהושע בן חנניא דפרקיה לההוא תינוק דבממון הרבה בהניזקין (לקמן דף נח.) לפי שהיה מופלג בחכמה ה אי נמי בשעת חורבן הבית לא שייך דלא ליגרבוים: אמרי

שם סעיף ה: קלח ז מיי' וסמג התם קנסינן: ההוא עבדא דערק מחוצה לארץ לארץ אזל מריה אבתריה טוש"ע שם סעי"ל: אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה יונכתוב לך שמרא אדמיה וכתוב ליה קלם ח מוש"ע שם פפיף. גיטא דחירותא ואי לא מפקנא ליה מינך מדרבי אחי ברבי יאשיה דתניא ילא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל ילא ישבו בארצך פן עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר ת"ל בלא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו מאי תקנתו יעמך ישב בקרבך וגו'

י. קבו ט מיי פ״א מהלי קבו ש מייי פיים מהכר תפילון הלי יג סמג עשין קסב טוש״ע י״ד סי רפא סעיף א וטוש״ע או״ח סי׳ לט סעיף ז:

תורה אור השלם ו. לא ישבו בארצר פן יַחַטִיאוּ אתר לי כִּי תַעֲבֹד ַנְיָטָיאוּ אוּיְןּיּ לִי בִּי נִּגְּבּּוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם בִּי יִהְיֶה לְךְּ לְמוֹקַשׁ: שמות כג לג 2. לא תַסְגִּיר עֶבֶּד אֶל אֲדֹנְיו אֲשָׁר יִנְצֵל אֵלֶיף מֵעם אֲדֹנָיו: עִמְּף יִשָּׁב בְּקַרְבְּךְ בַּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךְּ בַּטוֹב לוֹ לֹא תּוֹנֶנוּוּ:

3. וְכֵן תַּעֲשֵׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן לשמלתו ַנְגְשֶׁה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיף תַּעֲשָׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיף אֲשֶׁר תֹאבֵד מִמֶּנוּ וּמְצָאתָה לֹא תוּכַל לְהַתְעַלַם: דברים כב ג ּלְיִוּוְנַעֵּלֵם: זבּוֹיִם כבּג 4. אֲשֶׁר עוֹד בִּקְשְׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם ֶּאֶחֶר מֵאֶלֶף מְצְאֹתִי וְאִשָּׁה בְּכָּל אֵלֶה לא מצאתי:

גליון הש"ם

גם' ורב ענן ברייתא לא שמיע ליה. עיין עירונין דף יט ע"ב: שם ומ"ש דשלח. קשה לי הא י"ל דס"ל כפי החלכה דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וא״א לפרש הקרא לכדדרש רבי: שם אתא עורכא וקא קרי. נערוד דרב עיליש ידע שיחת העופות וכבר השיגו בסדר הדורות דכחן משמע בהיפוך: תוד"ה דלא ליגרבו ובו'. עיין במלחמות פ"ג דברכות באיבעיא דנשים בבהמ"ז דאורייתא:

פסקי רי"ד

מפני

י א״ל אביי לרב יוסף מאי חזית דקנסית ליה ללוקח . להפסיד דמיו ליקנסיה א״ל מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסי' א"ר . שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם יצא לחירות פי׳ אמרן בפ"ק (ח.) . המוכר עבדו

להסוא גברא: מאי קאמר. הסוא עורבא: כיונה מסילא. כיונה נמשלה דכתיב יונתי תמתי (שיר השירים ה): סדרן להדדי. נועלות יחד בבית הכסא: **עדי גוברין.** אלו השבאין בעלינו הן: **ונהרדעי גוברין**. ישראלים אנשינו שבנהרדעא בעלינו היו. כלומר כשם שהם היו בעלינו כך אלו בעלינו אין אנו לריסין עוד להם: עדי. אלו כמו עדא אמרה זאת אומרת (פפחים דף גג:): לרחקינהו מהכא. שירחיקונו מכאן: איהו וההוא גברא. רב עילים ואותו האים המבין בלשון העופות: עבר מברא. מעבר המים ולא יכלו להשיגו עוד: מתני׳

נקרא ארם צובה דמשק ודמשק בכלל והתני ר' חייא אבד את זכותו מפני שהיה לו שלא לצאת לא קשיא כאן שדעת רבו לחזור פי' לא אבד את זכותו וכאן שאין דעת רבו לחזור איבד זכותו: ההוא עבדא דערק מחו"ל לארץ אתא מריה ואשכחיה

וכו׳: אין לוקחין ספרים וכו׳